

การพัฒนาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝัน

THE DEVELOPMENT OF CAUSAL STRUCTURAL RELATIONSHIP OF FACTORS AFFECTED TO SUCCESS OF KNOWLEDGE MANAGEMENT IN LAB SCHOOLS

บุญจันทร์ สีสันต์¹, จารูวรรณ พลอยดวงรัตน์², วิชัย วงษ์ใหญ่³, ราชนันท์ บุญธิมา⁴

Boonchan Sisan¹, Jaruan Ploydoungrat², Wichai Wongyai³, Rachan Boontima⁴

¹นิสิตการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

²อาจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³รองศาสตราจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

⁴อาจารย์ สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลสำเร็จการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝัน 2) ศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ และ 3) เพื่อตรวจสอบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝันกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้บริหาร และครู โรงเรียนในฝันรุ่น 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 656 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร และครู ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .67 ถึง 1.00 และค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .82 ถึง .96 สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความโด่ง ค่าความเบ้ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสำเร็จการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝันทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้พบว่าตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละตัวแปรแฝงของโมเดลการวิจัยถือเป็นองค์ประกอบที่แท้จริงและสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้ พบว่ามี 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง ได้แก่ปัจจัยภาวะผู้นำองค์กร และกระบวนการจัดการความรู้ มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยบรรยากาศองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมพบว่าการทำงานเป็นทีม มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้โดยผ่านบรรยากาศองค์การ และกระบวนการจัดการความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 บรรยากาศองค์การ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้โดยผ่านกระบวนการจัดการความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เทคโนโลยีสารสนเทศ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้โดยผ่านกระบวนการจัดการความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการวิเคราะห์และตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองเชิงทฤษฎี พบว่า โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝัน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปัจจัยทั้งหมดอธิบายผลสำเร็จการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝันได้ร้อยละ 85

คำสำคัญ: การจัดการความรู้ โรงเรียนในฝัน องค์กรแห่งการเรียนรู้

Abstract

The objectives of this study were: 1) to survey the level of success of knowledge management in Lab schools, 2) to develop a theoretical model of factors affecting the success of knowledge management; and 3) to investigate the correspondence between the developed theoretical model and the empirical data. The population of this study consisted of school administrators and Lab school teachers in Northeast of Thailand. Multi-stage random sampling was used to acquire a sample of 656 participants selected from entire 70 schools in Northeast of Thailand. The research instrument collected empirical data was 5-point rating scale questionnaires. The alpha reliability of the instrument ranged from 0.82 to 0.96. Descriptive statistic such as frequency, percentage, mean, standard deviation, Coefficient of Variation, Skewness and Kurtosis was used. Pearson Correlation Coefficient and Structural equation modeling were analyzed to assess the correspondence between the developed theoretical model and the empirical data. The results of the study were as follow.

1. The successful level in knowledge management of Lab schools was categorized as high level in all aspects.

2. The results of investigating the correspondence between the developed theoretical model and the empirical data confirmed that observable variables in each latent construct of theoretical model were consistent with the results of the Second-order Factor Analysis. Three factors had direct influence on the success of knowledge management in Labs schools included leadership, process of knowledge management, and organizational environment. The results revealed that leadership and process of knowledge management had positive values and were at .01 level of significance and organizational environment also had positive values and were at .05 level of significance. Moreover, indirect influences on the success of knowledge management at .01 level of significance were also reported as following: team through organizational environment, organizational environment through process of knowledge management, and information technology through process of knowledge management.

3. The results of analyzing the correspondence between the developed theoretical model and the empirical data revealed that the developed causal structural relationship of factors affected to success of knowledge management in Labs schools were consistent with the empirical data. In all factors can be described the success in knowledge management in Labs schools approximately 85 percent.

Keyword: Knowledge Management, Lab School, Learning Organization

บทนำ

ความสำคัญของการจัดการความรู้ใช้เป็นเครื่องมือการบริหารและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานงานที่ปฏิบัติผ่านการเรียนรู้โดยผู้ปฏิบัติงานขององค์กรนำเข้ามาใช้ในองค์กร เพื่อสร้างองค์กรให้มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพสูงขึ้นในทางการทำงานตามบทบาทหน้าที่และภารกิจงานอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และต่อเนื่องยั่งยืน จัดเป็นวิธีการทำงานและจัดการองค์กรที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการไปพร้อมกันคือ บรรลุเป้าหมายพัฒนางาน พัฒนาคน และพัฒนาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ [1]

คุณลักษณะขององค์การยุคใหม่ในการปรับองค์การให้ทันโลก คือองค์การนั้นควรเป็นองค์การที่แสวงหาโอกาสในการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ ซึ่งการปรับระบบองค์การต้องพัฒนาระบบการบริหารให้องค์การวิ่งไปข้างหน้า ได้เต็มขีดความสามารถ องค์การยุคปัจจุบันควรพัฒนาระบบบริหารคือ 1) ต้องเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ซึ่งประกอบด้วย การเรียนรู้ภาวะผู้นำ (Leadership) เรียนรู้การทำงานเป็นทีม (Team Learning) เรียนรู้ การคิดเชิงระบบ (Systems thinking) 2) ต้องมีการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ (Total quality management : TQM) 3) ต้องมีกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่อง (Continuous process improvement : CPI) 4) ต้องมีการบริหารองค์ความรู้ (Knowledge management) องค์การการเรียนรู้เป็นองค์การที่ขยายขีดความสามารถและเพิ่มศักยภาพเพื่อสร้างผลงานและ สร้างอนาคตอย่างต่อเนื่อง โดยผู้คนในองค์การต่างก็เรียนรู้ด้วยกัน อย่างต่อเนื่อง [2] ซึ่งนักคิดนักบริหารจำนวนมากได้ เสนอแนวคิดและความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงองค์การเพื่อให้สามารถดำรงอยู่และก้าวต่อไปสู่ศตวรรษที่ 21 ได้อย่าง มั่นคงอันเป็นที่มาของแนวคิดต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่แพร่หลายในปัจจุบัน ได้แก่ การปรับกระบวนการทำงาน (Re-Engineering) การบริหารคุณภาพทั้งองค์การ (Total Quality Management หรือ TQM) จนมาถึงแนวคิดการจัดการ ความรู้ (Knowledge Management) และการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization หรือ LO) อันเป็น แนวคิดทางการจัดการร่วมสมัยที่กำลังได้รับความนิยมในปัจจุบัน [3]

แนวคิดในการจัดการความรู้ (Knowledge Management) จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งสำหรับองค์การทุก ประเภทในปัจจุบัน [4] ซึ่งการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการพัฒนางาน พัฒนาคน พัฒนาสังคม ในยุคสังคมความรู้ และเป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างคนไทยยุคใหม่ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอน [5] และให้เกิด ความได้เปรียบในระบบสังคมและเศรษฐกิจใหม่ของโลกที่เป็นสังคมแห่งการใช้ความรู้เป็นตัวนำ [6] โดยความรู้ที่จะ นำมาใช้เพื่อให้องค์การบรรลุตามเป้าหมายนั้นจำเป็นจะต้องมีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ [7] ดังนั้นการพัฒนา การศึกษาของชาติจึงมุ่งให้โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการทางการศึกษาที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด และเป็น หน่วยที่ให้บริการการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนโดยตรงได้มีการนำการจัดการความรู้ไปใช้จนประสบความสำเร็จ เนื่องจากโรงเรียนจะเป็นแหล่งที่สร้างความรู้ที่มีพลังมากที่สุด [8] โรงเรียนเป็นองค์การประเภทบริการทางการศึกษา ในการสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะที่เพียงพอเหมาะสมกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและวิทยาการ ต่าง ๆ มีความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก [9] และต้องปรับเปลี่ยนให้เท่าทันตามกระแสการกระจาย และ พัฒนาการทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว [10]

การจัดการความรู้ มีปัจจัยสำคัญหลายประการที่จะส่งผลให้ประสบความสำเร็จได้ แฟรงค์ลิน [11] ระบุถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ประกอบด้วย คน กระบวนการจัดการความรู้ และเทคโนโลยี โดยเฉพาะปัจจัยด้านคนซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ จากการศึกษาของสภา การศึกษา [12] พบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการความรู้ในองค์กร ประการแรกคือภาวะผู้นำขององค์กรทาง การศึกษา รองลงมาคือการตระหนักถึงคุณค่าของบุคคล การดำเนินการจากกิจกรรมเล็กๆ ไปใหญ่ และคุณภาพของ แกนนำการจัดการความรู้ จากการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าบุคลากรภายในองค์กรเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการ ผลักดันให้การจัดการความรู้ประสบผลสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความรู้ความสามารถของครูที่เป็นการ ความสามารถเฉพาะตัวและการทำงานเป็นทีมเพื่อสร้างบรรยากาศองค์กรให้มีการทำงานที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน อยู่ตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ทัศนคติ คล้ายสุบรรณ [13] ระบุว่าปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการความรู้คือ ภาวะ ผู้นำ วัฒนธรรมองค์กร โครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นจะขาดประการใดประการหนึ่ง ไม่ได้

โรงเรียนในฝัน (Lab School) เป็นโครงการที่สร้างขึ้นมาเพื่อกระจายโรงเรียนที่มีคุณภาพมาตรฐานให้ทั่วถึง ทุกอำเภอเพื่อให้เด็กและเยาวชนในชนบทมีโอกาสเข้ารับการศึกษาที่มีคุณภาพอันเป็นพื้นฐานให้สามารถเรียนรู้ด้วย ตนเองตลอดชีวิต คิดให้เท่าทันโลกอนาคตที่จะเกิดขึ้นทำให้เด็กเติบโตด้วยความเชื่อมั่นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และ เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้เติบโตด้วยความพร้อมอย่างสากลให้เป็นพลังสำคัญในการปรับเปลี่ยนและขับเคลื่อนอนาคต

ของชาติให้พัฒนาอย่างยั่งยืนและมีศักดิ์ศรี [14] โดยภาพแห่งความสำเร็จของโครงการเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ นักเรียนต้องมีนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่านและการค้นคว้าสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นคนดีมีคุณธรรม รู้จักคิด วิเคราะห์ มีทักษะการดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ สร้างงานสร้างอาชีพ สามารถนำเสนอผลงานได้อย่างสร้างสรรค์ สืบสานวิถีวัฒนธรรมไทยอย่างมั่นใจในตนเอง สำหรับครูจะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะวิชาชีพในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมาะสมกับนักเรียน มีความกระตือรือร้นสนใจ ใส่ใจดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เรียนรู้ และพัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างเต็มกำลังความสามารถ ในส่วนของผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงให้โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่ดี มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาวิชาการ หลักสูตร นวัตกรรม และกระบวนการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และคุณภาพเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โรงเรียน เป็นโรงเรียนขั้นดี มีคุณภาพมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่อบอุ่น ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ มีเอกลักษณ์อันโดดเด่นเป็นต้นแบบของการปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริง ซึ่งเกิดจากการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนา ร่วมสนับสนุนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาสังคม ผู้ปกครองและชุมชนให้การยอมรับ มีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของและสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน [14]

การดำเนินโครงการโรงเรียนในฝัน ที่ดำเนินมาตั้งแต่ปี 2546 แต่ยังคงขาดการศึกษาผลสำเร็จในการจัดการความรู้ รวมทั้งปัจจัยตัวใดบ้างที่ทำให้การจัดการความรู้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาค้นคว้า ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝัน จะเป็นประโยชน์สำหรับการอธิบายถึงระดับผลสำเร็จในการจัดการความรู้ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา สามารถนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ มาใช้เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผน การศึกษา และการปรับปรุงพัฒนาระบบการจัดการความรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสำเร็จในการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝัน
2. เพื่อศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝัน
3. เพื่อตรวจสอบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝัน กับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประชากรคือผู้บริหาร และครูโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันรุ่นที่ 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ผ่านการประเมินให้เป็นโรงเรียนในฝันจำนวน 273 โรงเรียน โดยแบ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 273 คน และครู จำนวน 1,092 คน กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารและครูจำนวน 656 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้และการหาคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำองค์การ การทำงานเป็นทีม บรรยากาศองค์การ กระบวนการจัดการความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ และผลสำเร็จการจัดการความรู้ หาคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามในลักษณะความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .67 ถึง 1.00 แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหาร และครูในโรงเรียนในฝันที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนราย

ข้อกับคะแนนรวมทุกข้อ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่า .30 ทุกตัวแปร แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .82 ถึง .96

การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้รับคืนจำนวน 656 คน คิดเป็นร้อยละ 89 แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและการแจกแจงของข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ความเบ้ และความโด่งโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของข้อคำถามในแต่ละปัจจัยเพื่อยืนยันองค์ประกอบตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ทำให้ได้เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความโด่ง และความเบ้ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา แสดงไว้ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความโด่ง และความเบ้ของตัวแปร

ตัวแปร	\bar{X}	SD	CV	Skewness	Kurtosis
ภาวะผู้นำองค์การ					
1. บุคลิกผู้นำ	4.25	.662	15.58	-1.110	.493
2. ทักษะการบริหาร	4.13	.709	17.17	-.763	.453
3.การทำงานเป็นทีม	4.07	.630	15.48	-.520	.140
บรรยากาศองค์การ					
4. การใช้อำนาจ	4.11	.661	16.08	-.769	1.112
5. มนุษยสัมพันธ์	4.13	.615	14.89	-.453	-.068
6. สัมฤทธิ์ผล	4.09	.600	14.67	-.503	.031
กระบวนการจัดการความรู้					
7. การแสวงหาความรู้	4.20	.574	13.67	-.681	.734
8. การแบ่งปันความรู้	4.01	.579	14.44	-.377	.036
9. การประยุกต์ใช้ความรู้	3.95	.558	14.13	-.062	-.494
10. เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.94	.557	14.14	-.387	.496
ผลสำเร็จในการจัดการความรู้					
11. ด้านผู้บริหาร	4.17	.643	15.42	-.823	.465
12. ด้านผู้สอน	4.03	.566	14.04	-.238	-.028
13. ด้านผู้เรียน	3.70	.622	16.81	-.037	-.170

จากตารางที่ 1 พบว่าจากการประเมินด้วยมาตรวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าใกล้เคียงกันโดยตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อยคือด้านบุคลิกผู้นำ (4.25) และการแสวงหาความรู้ (4.20) ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำคือด้านผู้เรียน (3.70) และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (3.94) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าไม่เกิน 1 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายอยู่ระหว่าง 13.67 – 17.17 ถือว่าเป็นค่าที่เหมาะสม

การแจกแจงของข้อมูลพบว่า ส่วนใหญ่มีค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) เข้าใกล้ศูนย์ (0) โดยค่าความเบ้อยู่ระหว่าง -1.110 ถึง -.037 และค่าความโด่งอยู่ระหว่าง -.494 ถึง 1.112 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

2. ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้หรือองค์ประกอบภายในของตัวแปรแฝงในโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝัน แสดงไว้ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

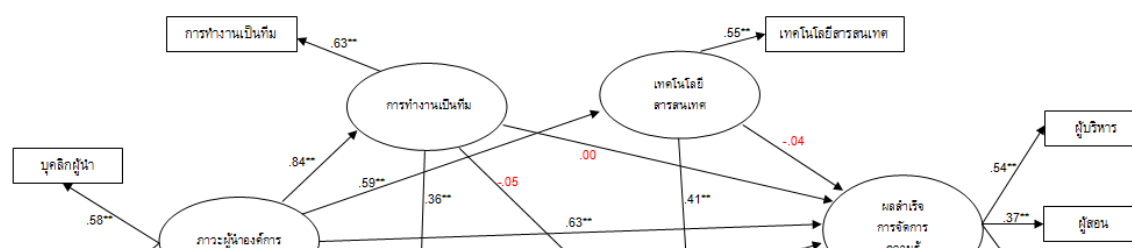
	Exec	Inst	Lear	pers	skil	team	powe	hum	achi	pur_k	sha_k	app_k	tech
exec	1.000												
inst	.503**	1.000											
lear	.567**	.655**	1.000										
pers	.785**	.463**	.508**	1.000									
skil	.756**	.533**	.553**	.822**	1.000								
team	.696**	.501**	.604**	.742**	.757**	1.000							
powe	.696**	.469**	.547**	.665**	.728**	.745**	1.000						
hum	.640**	.527**	.616**	.613**	.663**	.707**	.734**	1.000					
achi	.671**	.561**	.602**	.673**	.739**	.759**	.784**	.826**	1.000				
pur_k	.639**	.512**	.536**	.614**	.595**	.618**	.651**	.680**	.690**	1.000			
sha_k	.584**	.533**	.572**	.572**	.626**	.648**	.669**	.696**	.721**	.786**	1.000		
app_k	.603**	.618**	.648**	.580**	.654**	.657**	.658**	.746**	.765**	.743**	.824**	1.000	
tech	.477**	.458**	.543**	.475**	.517**	.524**	.508**	.563**	.578**	.614**	.669**	.750**	1.000

** $p < .01$

จากตารางที่ 2 พบว่าเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 13 ตัวแปร พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเป็นบวก แสดงถึงความสัมพันธ์ในทางเดียวกัน โดยตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพบว่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่จัดอยู่เป็นองค์ประกอบของตัวแปรแฝงเดียวกันมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กันไปในทางบวก แสดงถึงการเป็นองค์ประกอบเดียวกันของตัวแปรแฝงนั้นจริง สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. ผลการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝันกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1. ผลการวิเคราะห์และตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองเชิงทฤษฎีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝัน (ก่อนพัฒนา) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝัน (ก่อนพัฒนา)

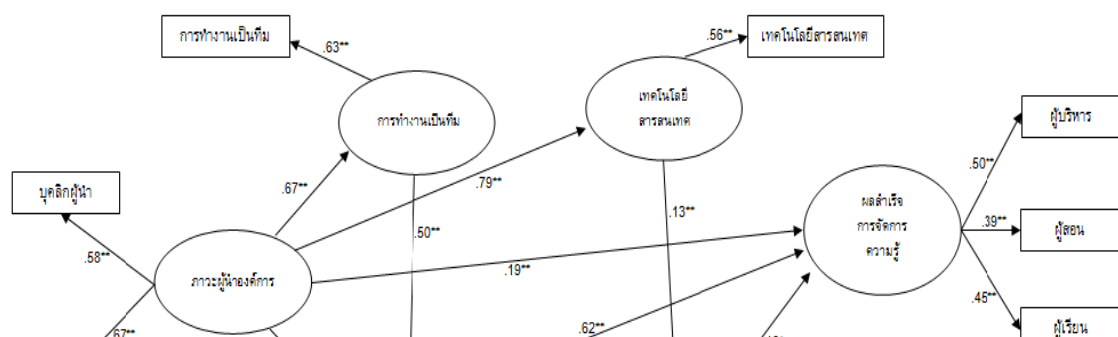
จากภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝันตามโมเดลการวิจัยพบว่าตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละตัวแปรแฝงของโมเดลการวิจัยถือเป็นองค์ประกอบที่แท้จริงและสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง องค์ประกอบทุกตัวในโมเดลการวิจัยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .37 ขึ้นไป

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมก่อนปรับแบบจำลอง พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้ในจำนวน 5 ตัวแปร พบว่ามี 3 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรง คือปัจจัยภาวะผู้นำองค์กร และกระบวนการจัดการความรู้ มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 บรรยากาศองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมปรากฏดังนี้

1. การทำงานเป็นทีม มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้โดยผ่านบรรยากาศองค์การ และกระบวนการจัดการความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. บรรยากาศองค์การ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้โดยผ่านกระบวนการจัดการความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. เทคโนโลยีสารสนเทศ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้โดยผ่านกระบวนการจัดการความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองเชิงทฤษฎีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝันไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าไค-สแควร์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\chi^2 = 654.69$, $p\text{-Value}=0.0$) ค่า GFI และ AGFI น้อยกว่า .90 และค่า RMSEA เกิน .08

2. ผลการวิเคราะห์และตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองเชิงทฤษฎีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝัน (หลังพัฒนา) ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้ของโรงเรียนใน
ฝัน (หลังพัฒนา)

จากภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝันตามโมเดลการวิจัยพบว่าตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละตัวแปรแฝงของโมเดลการวิจัยถือเป็นองค์ประกอบที่แท้จริงและสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง องค์ประกอบทุกตัวในโมเดลการวิจัยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .39 ขึ้นไป

ผลการวิเคราะห์พบว่า ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่กำหนดเป็นเส้นอิทธิพลตามโมเดลการวิจัยทุกเส้นอิทธิพลมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ

1. เส้นอิทธิพลจากภาวะผู้นำองค์การไปยังการทำงานเป็นทีมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .67
2. เส้นอิทธิพลจากภาวะผู้นำองค์การไปยังเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .79
3. เส้นอิทธิพลจากภาวะผู้นำองค์การไปยังบรรยากาศองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .45
4. เส้นอิทธิพลจากภาวะผู้นำองค์การไปยังผลสำเร็จการจัดการความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .19
5. เส้นอิทธิพลจากการทำงานเป็นทีมไปยังบรรยากาศองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .50
6. เส้นอิทธิพลจากบรรยากาศองค์การไปยังผลสำเร็จการจัดการความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .62
7. เส้นอิทธิพลจากบรรยากาศองค์การไปยังกระบวนการจัดการความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .81
8. เส้นอิทธิพลจากกระบวนการจัดการความรู้ไปยังผลสำเร็จการจัดการความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .16

9. เส้นอิทธิพลจากเทคโนโลยีสารสนเทศไปยังกระบวนการจัดการความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าพหุคูณประกอบเท่ากับ .13

4.3 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝัน

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้

ตัวแปรผล	การทำงานเป็นทีม			บรรยากาศองค์การ			เทคโนโลยีสารสนเทศ			กระบวนการจัดการความรู้			ผลสำเร็จการจัดการความรู้		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
ภาวะผู้นำองค์การ	.67** (.04)	-	.67** (.04)	.79** (.04)	.34** (.03)	.45** (.03)	.79** (.04)	-	.79** (.04)	.74** (.04)	.74** (.04)	-	.80** (.05)	.61** (.43)	.19** (.05)
การทำงานเป็นทีม	-	-	-	.50** (.03)	-	.50** (.03)	-	-	-	.48** (.03)	.48** (.03)	-	.38** (.03)	.38** (.03)	-
บรรยากาศองค์การ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.81** (.05)	-	.81** (.05)	.75** (.05)	.13* (.06)	.62** (.09)
เทคโนโลยีสารสนเทศ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.13** (.05)	-	.13** (.05)	.02 (.01)	.02 (.01)	-
กระบวนการจัดการความรู้	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.16* (.08)	-	.16* (.08)

* $p < .05$, ** $p < .01$, TE = อิทธิพลรวม, IE = อิทธิพลทางอ้อม, DE = อิทธิพลทางตรง

จากตารางที่ 3 พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 3 ปัจจัย โดยเรียงลำดับของค่าอิทธิพลโดยรวมมากไปหาน้อยคือภาวะผู้นำองค์การมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ .80 บรรยากาศองค์การมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ .75 และกระบวนการจัดการความรู้มีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ .16 และพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3 ปัจจัยคือภาวะผู้นำองค์การส่งผลทางอ้อมผ่านตัวแปรบรรยากาศองค์การ และกระบวนการจัดการความรู้ไปยังผลสำเร็จการจัดการความรู้ด้วยค่าอิทธิพลเท่ากับ .61 ทำงานเป็นทีมส่งผลทางอ้อมผ่านบรรยากาศองค์การ และกระบวนการจัดการความรู้ไปยังผลสำเร็จการจัดการความรู้ด้วยค่าอิทธิพลเท่ากับ .38 และบรรยากาศองค์การส่งผลทางอ้อมผ่านกระบวนการจัดการความรู้ด้วยค่าอิทธิพลเท่ากับ .13

สำหรับปัจจัยอื่นๆ มีอิทธิพลต่อกันดังรายละเอียด ดังนี้

1. ภาวะผู้นำองค์การส่งผลทางตรงไปยังการทำงานเป็นทีมด้วยค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .67 ส่งผลทางตรงไปยังบรรยากาศองค์การด้วยค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .45 ส่งผลทางอ้อมผ่านการทำงานเป็นทีมไปยังบรรยากาศองค์การด้วยค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .34 ส่งผลทางตรงไปยังเทคโนโลยีสารสนเทศด้วยค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .79 ส่งผลทางอ้อมไปยังกระบวนการจัดการความรู้ผ่านการทำงานเป็นทีม บรรยากาศองค์การ และเทคโนโลยีสารสนเทศด้วยค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .74 และส่งผลทางอ้อมไปยังผลสำเร็จการจัดการความรู้ผ่านการทำงานเป็นทีม บรรยากาศองค์การ เทคโนโลยีสารสนเทศ และกระบวนการจัดการความรู้ด้วยค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .61

2. การทำงานเป็นทีมส่งผลทางตรงไปยังบรรยากาศองค์การด้วยค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .50 ส่งผลทางอ้อมไปยังกระบวนการจัดการความรู้ผ่านบรรยากาศองค์การด้วยค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .41 และส่งผลทางอ้อม

ไปยังผลสำเร็จการจัดการความรู้ผ่านบรรยากาศองค์การ และกระบวนการจัดการความรู้ด้วยค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .38

3. บรรยากาศองค์การส่งผลทางตรงไปยังกระบวนการจัดการความรู้ด้วยค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .81 และส่งผลทางอ้อมไปยังผลสำเร็จการจัดการความรู้ผ่านกระบวนการจัดการความรู้ด้วยค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .13

4. เทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลทางตรงไปยังกระบวนการจัดการความรู้ด้วยค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .13 และส่งผลทางอ้อมไปยังผลสำเร็จการจัดการความรู้ผ่านกระบวนการจัดการความรู้ด้วยค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .02

โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝัน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์เท่ากับ 16.79 โดยมีค่าความน่าจะเป็น(p) เท่ากับ 0.85 ท้องศาอิสระ(df) เท่ากับ 24 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน(GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ(CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน(SRMR) เท่ากับ 0.00 ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์(RMSEA) เท่ากับ 0.00 ปัจจัยทั้งหมด 5 ตัว อธิบายผลสำเร็จการจัดการความรู้ได้ร้อยละ 85 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือภาวะผู้นำองค์การ บรรยากาศองค์การ และกระบวนการจัดการความรู้ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝัน คือการทำงานเป็นทีม และเทคโนโลยีสารสนเทศ

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผล

1. ผลการศึกษาพบว่าผลสำเร็จการจัดการความรู้ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อยโดยผลสำเร็จด้านผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และผลสำเร็จด้านผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือผลสำเร็จด้านผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70

2. ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละตัวแปรแฝงของโมเดลการวิจัยถือเป็นองค์ประกอบที่แท้จริง และสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง องค์ประกอบทุกตัวในโมเดลการวิจัยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .37 ขึ้นไป

ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้ในจำนวน 5 ปัจจัย พบว่ามี 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง คือภาวะผู้นำองค์การ และกระบวนการจัดการความรู้ มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 บรรยากาศองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมพบว่าการทำงานเป็นทีม มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้โดยผ่านบรรยากาศองค์การ และกระบวนการจัดการความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 บรรยากาศองค์การ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้โดยผ่านกระบวนการจัดการความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เทคโนโลยีสารสนเทศ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้โดยผ่านกระบวนการจัดการความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการวิเคราะห์และตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองเชิงทฤษฎีหลังปรับแบบจำลองพบว่า มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กล่าวคือ

3.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 3 ปัจจัย โดยเรียงลำดับของค่าอิทธิพลโดยรวมมากไปหาน้อยคือ ภาวะผู้นำองค์การมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ .80 บรรยากาศองค์การมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ .75 และกระบวนการจัดการความรู้มีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ .16 และพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ของโรงเรียนในฝันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 3 ปัจจัยคือภาวะผู้นำองค์การส่งผลทางอ้อมผ่านบรรยากาศองค์การ และกระบวนการจัดการความรู้ไปยังผลสำเร็จการ

จัดการความรู้ด้วยค่าอิทธิพลเท่ากับ .61 การทำงานเป็นทีมส่งผลทางอ้อมผ่านบรรยากาศองค์การ และกระบวนการจัดการความรู้ไปยังผลสำเร็จการจัดการความรู้ด้วยค่าอิทธิพลเท่ากับ .38 และบรรยากาศองค์การส่งผลทางอ้อมผ่านกระบวนการจัดการความรู้ด้วยค่าอิทธิพลเท่ากับ .13

3.2 ภาวะผู้นำองค์การส่งผลทางตรงไปยังการทำงานเป็นทีมด้วยค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .67 ส่งผลทางตรงไปยังบรรยากาศองค์การด้วยค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .45 ส่งผลทางอ้อมผ่านการทำงานเป็นทีมไปยังบรรยากาศองค์การด้วยค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .34 ส่งผลทางตรงไปยังเทคโนโลยีสารสนเทศด้วยค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .79 ส่งผลทางอ้อมไปยังกระบวนการจัดการความรู้ผ่านการทำงานเป็นทีม บรรยากาศองค์การ และเทคโนโลยีสารสนเทศด้วยค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .74 และส่งผลทางอ้อมไปยังผลสำเร็จการจัดการความรู้ผ่านการทำงานเป็นทีม บรรยากาศองค์การ เทคโนโลยีสารสนเทศ และกระบวนการจัดการความรู้ด้วยค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .61

3. การทำงานเป็นทีมส่งผลทางตรงไปยังบรรยากาศองค์การด้วยค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .50 ส่งผลทางอ้อมไปยังกระบวนการจัดการความรู้ผ่านบรรยากาศองค์การด้วยค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .41 และส่งผลทางอ้อมไปยังผลสำเร็จการจัดการความรู้ผ่านบรรยากาศองค์การ และกระบวนการจัดการความรู้ด้วยค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .38

3.4 บรรยากาศองค์การส่งผลทางตรงไปยังกระบวนการจัดการความรู้ด้วยค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .81 และส่งผลทางอ้อมไปยังผลสำเร็จการจัดการความรู้ผ่านกระบวนการจัดการความรู้ด้วยค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .13

3.5 เทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลทางตรงไปยังกระบวนการจัดการความรู้ด้วยค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .13 และส่งผลทางอ้อมไปยังผลสำเร็จการจัดการความรู้ผ่านกระบวนการจัดการความรู้ด้วยค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .02

อภิปรายผล

ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองเชิงทฤษฎีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ของโรงเรียนในพื้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หลังปรับแบบจำลองแล้วพบว่า ตัวแปรที่มีค่าอิทธิพลโดยรวมสูงสุดจากมากไปหาน้อยประกอบด้วย 1) ตัวแปรด้านภาวะผู้นำองค์การ 2) ตัวแปรบรรยากาศองค์การ 3) ตัวแปรการทำงานเป็นทีม 4) ตัวแปรกระบวนการจัดการความรู้ และ 5) ตัวแปรเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลของตัวแปรรายปัจจัยที่มีค่าอิทธิพลมากที่สุดไปน้อยสุด มีข้อค้นพบดังนี้

1. ตัวแปรภาวะผู้นำองค์การมีอิทธิพลรวมส่งผลต่อผลสำเร็จการจัดการความรู้โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ .80 ซึ่งเป็นค่าสูงสุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา [12] ที่ได้ศึกษาพบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการความรู้ในองค์กร ปัจจัยที่สำคัญประการแรกของความสำเร็จของการจัดการความรู้ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำขององค์กร ซึ่งสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทุกอย่างที่เกิดขึ้นในองค์กร ในองค์กรใดหากมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร อัตราความก้าวหน้าจะชะลอตัวลง แม้จะมีทีมเข้าไปช่วยสนับสนุน ส่งเสริมและกระตุ้น แต่ก็ยังไม่มียผลเท่ากับผู้นำขององค์กรเอง ฉะนั้นผู้บริหารมีกำลังในการขับเคลื่อนมากที่สุด ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถาบันการศึกษา ภาวะผู้นำเป็นสิ่งแสดงถึงคุณภาพของสถานศึกษาที่ดำเนินโดยผ่านเครือข่ายบุคคลและตามบทบาทขององค์กร [15]

2. บรรยากาศองค์การ มีค่าอิทธิพลโดยรวมสูงเป็นอันดับสอง แต่มีค่าอิทธิพลทางตรงต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้สูงสุด และมีผลทางตรงต่อกระบวนการจัดการความรู้เป็นอันดับสอง ดังนั้นบรรยากาศองค์การจึงมีอิทธิพลต่อสมาชิกในองค์กร เพราะช่วยวางรูปแบบความคาดหวังของสมาชิกในองค์กรต่อองค์ประกอบต่างๆ ขององค์กร และจะช่วยกระตุ้นสมาชิกในองค์กรให้มีทัศนคติที่ดีต่อองค์การ มีความพอใจที่จะอยู่ในองค์กรหากต้องการพัฒนาองค์การสิ่งที่ต้องพิจารณาเปลี่ยนแปลงก่อนคือ บรรยากาศองค์การ บรรยากาศการปฏิบัติงานจะได้ผลดี หรือไม่ดีขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่นที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งบรรยากาศในองค์กรคือผลสรุปของค่านิยม และเจตคติ

ของทุกๆ คนในองค์กรเกี่ยวกับการทำงานของพวกเขา องค์กรแห่งการเรียนรู้นำบรรยากาศแห่งการเปิดใจ และไว้วางใจ มาใช้กัน ซึ่งบุคคลจะต้องไม่กลัวที่จะแสดงความคิดเห็น และพูดตามที่ใจคิด อุปสรรคระหว่างผู้นำ และผู้ตามจะถูกขจัดออกไป และทุกคนทำงานร่วมกันเพื่อสนับสนุนงานที่ออกมาดีเยี่ยมตามอุดมคติ

3. การทำงานเป็นทีม มีค่าอิทธิพลโดยรวมสูงเป็นอันดับสาม สะท้อนให้เห็นว่าการทำงานในยุคใหม่ต้องอาศัยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากหลายๆ ฝ่าย ตั้งแต่มีงานภายในองค์กรเดียวกัน หรือความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ซึ่งมีรูปแบบการทำงานร่วมกันได้หลายวิธี ตั้งแต่ความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ ความร่วมมือที่ต้องสร้างเงื่อนไขให้มีการลงนามในข้อตกลง ผู้บริหารยุคใหม่จึงต้องสนใจและรู้จักงานสร้างเครือข่ายในการทำงานดังทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานกันเพื่อให้งานของตนมีความสำเร็จและสามารถทำงานขนาดใหญ่มากขึ้นได้ [16] ซึ่งก็สะท้อนให้เห็นว่าตัวแปรการทำงานเป็นทีมมีอิทธิพลทางตรงต่อบรรยากาศขององค์กร (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .50) แสดงว่าการร่วมมือร่วมใจกันทำงานเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีเอื้อต่อการจัดการความรู้

4. กระบวนการจัดการความรู้ มีค่าอิทธิพลโดยรวมสูงเป็นอันดับสี่ ที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จในการจัดการความรู้ แสดงให้เห็นว่ากระบวนการจัดการความรู้จะเกิดผลที่ดี องค์กรจะต้องมีภาวะผู้นำที่ดี มีบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการจัดการความรู้ รวมทั้งการร่วมแรงร่วมใจทำงานเป็นทีม ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นให้โรงเรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะจัดการความรู้ มาร์ควอร์ท และเรโนลด์ [17] กล่าวว่าองค์กรที่มีการเรียนรู้นั้นมีลักษณะเคลื่อนไหว ยืดหยุ่น เป็นพลวัตที่ไม่หยุดนิ่ง หรือพึงพอใจกับความสำเร็จที่มีอยู่ นอกจากนั้นสมาชิกขององค์กรต้องมีการขวนขวายหาความรู้มาแบ่งปันเผยแพร่แก่กัน เพื่อพัฒนางานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด วัฒนธรรมที่จะทำให้เกิดกระบวนการจัดการความรู้ประกอบด้วย 3 ลักษณะ 1)การแลกเปลี่ยนความรู้ หมายถึง องค์กรความรู้ที่ไม่มีการยึดติดกับความรู้เดิมแต่เป็นความจริงที่มีอิสระ และไม่สามารถวัดค่าขนาดได้ และบุคคลสามารถเข้าถึงแหล่งขององค์กรความรู้ได้ รวมทั้งเป็นความรู้ที่ปรากฏตลอดเวลา และสมาชิกยอมรับไม่มีใครรู้คำตอบจากทุกคำถามได้ 2) การมีอิสระในการเรียนรู้ หมายถึง การเรียนรู้ที่นำไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความคิดอิสระ สร้างความคิดใหม่ กล้าเสี่ยงและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ และ 3) ความเป็นเอกภาพในองค์กร หมายถึง สมาชิกในองค์กรต้องมีจิตสำนึกในการทำงานตามสถานะของตน โดยยอมรับ และเข้าใจในเป้าหมายขององค์กร ซึ่งทำให้เกิดผลประโยชน์ต่อองค์กรเสมือนตนเองเป็นผู้มีส่วนหนึ่งขององค์กร

5. เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ผ่านกระบวนการจัดการความรู้ ซึ่งมีค่าอิทธิพลต่ำที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจัยที่เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนให้การจัดการความรู้ให้มีความสะดวกและง่าย [18] แต่การมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยไม่ได้หมายความว่ามีการจัดการความรู้ที่ดีแต่เป็นการยอมรับขององค์กรส่วนใหญ่ว่าเทคโนโลยีเป็นทางออกในการแก้ปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดการความรู้ที่เห็นผลอย่างรวดเร็ว [19] การจัดการความรู้สมัยใหม่แยกไม่ได้จากเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งจะได้จากผลการวิจัยพบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลทางตรงไปยังกระบวนการจัดการความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สะท้อนให้เห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศช่วยอำนวยความสะดวกในการเผยแพร่ความรู้ ช่วยในการวัด การควบคุม ประสานความรู้ และเป็นหลักประกันว่าความรู้ที่ได้ถูกต้องโดยใช้วิธีการที่ถูกต้อง มีรูปแบบที่ถูกต้องในเวลาที่เหมาะสม และมีต้นทุนที่เหมาะสม [20] รวมทั้งเป็นเครื่องมือหลักสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้กระบวนการเรียนรู้และกระบวนการจัดการความรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความสำคัญต่อการจัดเก็บ การสืบค้นความรู้ และการถ่ายโอน หรือการแบ่งปันความรู้ขององค์กรให้ดำเนินไปอย่างสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ [21] เพื่อขับเคลื่อนการจัดการความรู้ให้ประสบผลสำเร็จ [22] ดังนั้นผลการวิจัยจึงแสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการจัดการความรู้แต่จะไม่ส่งผลโดยตรงต่อผลสำเร็จในการจัดการความรู้ เป็นตัวสนับสนุนให้การจัดการความรู้ประสบผลสำเร็จนั่นเอง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *เรียนรู้การจัดการความรู้ในภาคการศึกษา จากมหกรรมตลาดนัดการจัดการความรู้ระดับภูมิภาคและระดับชาติ*. กรุงเทพฯ : แคนนา กราฟฟิก.
- [2] วิโรจน์ สารรัตนะ. (2547). *โรงเรียนองค์การแห่งการเรียนรู้: แนวคิดทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- [3] เจษฎา นกน้อย และคณะ. (2552). *นันทาทรศนะการจัดการความรู้และการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : ส. เอเชียเพลส.
- [4] พรธิดา วิเชียรปัญญา. (2547). *การจัดการความรู้: พื้นฐานและการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: ธรรมมลการพิมพ์.
- [5] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). *สถานศึกษากับการจัดการความรู้เพื่อสังคม*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- [6] Becerra – Fernandez, Irma; & Stevenson, Joseph M. (2001, Spring). Knowledge Management System & Solutions for School Principal as Chief Learning Officer. *Education*. 121(3) : 508 –518.
- [7] แสง รวยสูงเนิน. (2547, กันยายน-ตุลาคม). บทเรียนจัดการความรู้ “ฟ้าสู่ดิน”. *วารสารถักทอสายใยแห่งความรู้*. (8) : 1-5.
- [8] วิจารย์ พานิช. (2547). *สถานศึกษากับการจัดการความรู้เพื่อสังคม*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- [9] กรมสามัญศึกษา. (2545). *การดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- [10] Enriquez, Juan. (2001). *As the Future Catches You*. New York: Tuttle-Mori.
- [11] Ben Franklin. (2005). *Knowledge Management Synergy*. Retrieved February 8, 2010, from <http://www.providersedge.com/kma>.
- [12] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *รายงานการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรทางการศึกษาด้วยการจัดการความรู้*. กรุงเทพฯ : เจริญผล.
- [13] อัญญาณี คล้ายสุบรรณ์. (2550). *การจัดการความรู้ฉบับปฐมบท*. นครปฐม : เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรู๊ป.
- [14] กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: กระทรวง. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- [15] Hoy, W.K.; & Miskel, C.G. (2001). *Educational Administration Theory Research Practice*. 6th ed. New York : McGraw Hill.
- [16] จรวัยพร ธรนิษฐ์. (2552). 12 ไม่เด็ด สูตรสำเร็จข้าราชการ. กรุงเทพฯ : อินสปายร์.
- [17] Marquarde, Michael J.; & Raynolds, A. (1994). *The Global Learning Organization*. New York: Irwin.
- [18] จุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์. (2547, พฤษภาคม-สิงหาคม). การประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศกับระบบการจัดการความรู้. *บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข.* 22(2) สืบค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2553, จาก <http://dcms.thailis.or.th/>

- [19] Silver, C.A. (2000). Where technology and knowledge meet. *Journal of Business Strategy*. 21(6) : 28-133.
- [20] Holsapple, C.W. & Whinston, A. (1998). *The Information Jungle : A Quasi-Novel Approach To Managing Corporate Knowledge*. Homewood, IL : Dow Jones-Irwin.
- [21] กานต์สุตา มาฆะศิริรานนท์. (2546). *การนำเสนอระบบการจัดการความรู้สำหรับองค์กรภาคเอกชน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- [22] พรณี สวนเพลง. (2552). *เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมสำหรับการจัดการความรู้*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.